

Skupština Crne Gore
Parlamentarna budžetska kancelarija

Prikaz

Tekući prihodi budžeta Crne Gore

u periodu 2020 - 2025. godine

Broj: 11/2025

Klas. br: 00-51-6/25-11

Datum: jul 2025. godine

Pripremila: Parlamentarna budžetska kancelarija

* Parlamentarna budžetska kancelarija Skupštine Crne Gore, prilikom izrade istraživačkih radova, koristi se javno dostupnim podacima i podacima iz baza ograničenog pristupa, strogo vodeći računa o kredibilnosti izvora. Kancelarija ulaže sve razumne napore da informacije sadržane u istraživačkom radu budu tačne i potpune, ali ne snosi odgovornost za eventualnu netačnost i nepotpunost istih. Stavovi izrečeni u tekstu ne predstavljaju zvaničan stav Skupštine Crne Gore.

** Svi pojmovi upotrijebljeni u istraživačkom radu u muškom gramatičkom rodu obuhvataju muški i ženski rod lica na koja se odnose.

Budžet je finansijski plan baziran na godišnjim procjenama primitaka i izdataka.

Primici obuhvataju: 1) tekuće prihode (poreze, doprinose, takse, naknade, koncesije i ostale prihode); 2) primitke od prodaje imovine; 3) primitke od otplate kredita; 4) donacije i transfere; 5) pozajmice i kredite (domaće i inostrane); 6) druge prihode.

Tekući prihodi budžeta Crne Gore

- Poreski prihodi

- akcize
- PDV
- porez na dobit pravnih lica
- porez na dohodak fizičkih lica
- carine
- ostali porezi

- Doprinosi

- Takse

- Naknade

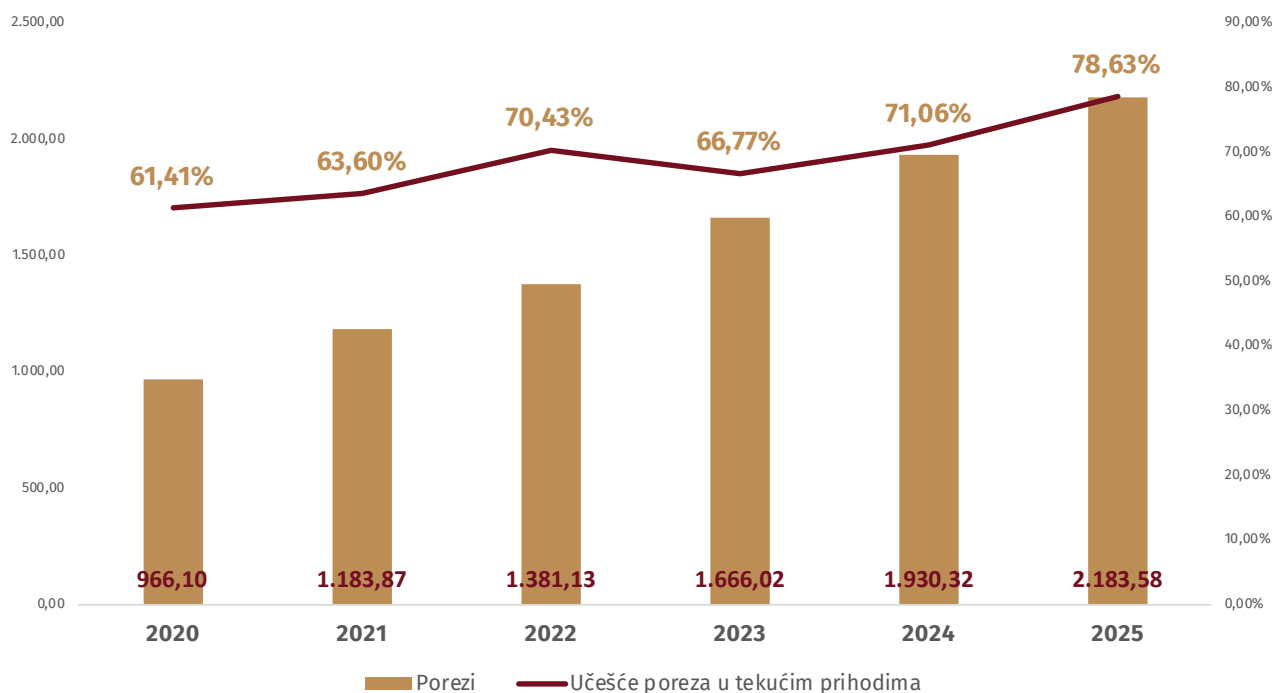
- Ostali prihodi

Poreski prihodi

Poreski prihod predstavlja novčana sredstva koja država prikuplja od građana i privrednih subjekata putem različitih vrsta poreza. Ovi prihodi su osnovni izvor finansiranja javnih rashoda i omogućavaju državi da obezbijedi javne usluge, infrastrukturu, socijalnu zaštitu i druge funkcije.

U nastavku je grafikon koji prikazuje trend prihoda od poreza i učešće u tekućim prihodima u periodu 2020 – 2025. godine¹

Grafikon 1 – trend prihoda od poreza i učešće u tekućim prihodima u periodu 2020 – 2025. godine (u mil. € i %)

Poreski prihodi budžeta Crne Gore bilježe konstantan rast u periodu 2020 - 2025. godine imajući u vidu da su u 2020. godini iznosili 966,10 mil. €, dok su u 2025. godini planirani na nivou od 2.183,58 mil. €. Takođe, iz navedenog se može konstatovati da su poreski prihodi planirani za 2025. godinu veći za 13,1% u odnosu na planirane za 2024. godinu.

Takođe, osim u 2023. godini, učešće poreskih prihoda u tekućim prihodima budžeta bilježi rast. Imajući u vidu navedeno učešće poreskih prihoda u tekućim prihodima budžeta dostiže nivo od 78,63%.

¹ Podaci za period 2020 -2023. godine preuzeti su iz predloga zakona o završnim računima budžeta Crne Gore za 2019 -2023. godine. Podaci za 2024. godinu preuzeti su iz Zakona o Budžetu Crne Gore za 2024. godinu. Podaci za 2025. godinu preuzeti su iz zakona o budžetu za 2025. godinu.

Akcize

Zakon o akcizama²

Akciza se plaća na akcizne proizvode proizvedene na području Crne Gore i akcizne proizvode koji se uvoze u Crnu Goru.

1. **Alkohol i alkoholna pića** - (alkohol i alkoholna pića na koja se plaća akciza su: pivo, vino, ostala fermentisana pića, međuproizvodi i etil alkohol). Akcizna osnovica za vina, međuproizvode i ostala fermentisana pića je količina akciznih proizvoda izražena u hektolitrima, a za pivo i etil alkohol zapreminski sadržaj alkohola na jedan hektolitar.
 - 5 eura po zapreminskom sadržaju alkohola na hektolitar piva;
 - 25 eura po hektolitr mirnog vina;³
 - 35 eura po hektolitr pjenušavog vina;
 - 25 eura po hektolitr ostalih nepjenušavih fermentisanih pića;
 - 35 eura po hektolitr ostalih pjenušavih fermentisanih pića;
 - 100 eura po hektolitr srednjih alkoholnih pića.
 - Akciza se plaća po hektolitr čistog alkohola u iznosu od 1250 eura.
2. **Duvanski proizvodi** - Duvanski proizvodi na koje se plaća akciza su: cigarete, cigare, cigarilosi, duvan za pušenje (fino rezani duvan za savijanje cigareta i drugi duvan za pušenje), proizvodi namijenjeni za udisanje pare bez sagorijevanja, duvan za žvakanje i duvan za šmrkanje (burmut).
 - Akcizna osnovica za duvanske proizvode je 1000 komada i maloprodajna cijena, odnosno kilogram proizvoda.
 - Akciza na cigarete plaća se kao specifična akciza koja je određena u iznosu za 1000 komada i kao proporcionalna akciza koja je određena u procentu od maloprodajne cijene cigareta.
 - Specifična akciza na cigarete plaća se za 1000 komada u iznosu od 53,5 eura.
 - Proporcionalna akciza na cigarete iznosi 24,5% od njihove maloprodajne cijene.
 - Akciza na ostale duvanske proizvode plaća se po kilogramu tih proizvoda, i iznosi:
 - za cigare i cigarilose - 25 eura,
 - za fino rezani duvan - 60 eura,
 - za drugi duvan za pušenje - 25 eura

3. Mineralna ulja, njihovi derivati i supstituti

Mineralna ulja obuhvataju petrolejsko ulje, ugljeni katran i naftu koji se dobijaju iz ugljenih škriljaca, treseta ili neke druge bitumenozne supstance, Mineralnim uljima smatraju se i: svaki proizvod koji se prodaje i upotrebljava kao pogonsko gorivo; aditivi, odnosno ekstenderi koji se dodaju pogonskim gorivima; svaki drugi ugljenvodonik, koji je proizveden iz sirove nafte i koji se prodaje i upotrebljava kao gorivo za grijanje, osim crnog uglja, lignita, treseta ili biomase.

- olovni benzin 554 eura na 1000 litara;
- bezolovni benzin 549 eura na 1000 litara;
- kerozin (tarifne oznake 2710 19 21, 2710 19 25) koji se koristi: kao motorno gorivo 330 eura na 1000 litara; za grijanje 89,7 eura na 1000 litara;
- gasna ulja koja se koriste: kao motorno gorivo 440 eura na 1000 litara; kao motorno gorivo za linijski prevoz putnika u drumskom saobraćaju 440 eura na 1000 litara; za industrijske i komercijalne svrhe 330 eura na 1000 litara; za grijanje 207 eura na 1000 litara; za izvođenje radova na projektu autoputa Bar Boljare - 169 eura na 1000 litara;
- prirodni plin koji se koristi: kao motorno gorivo 0 eura/MWh; za industrijske i komercijalne svrhe 0 eura/MWh; za grijanje 0 eura na 1000/MWh.

² "Službeni list Republike Crne Gore", br. 065/01, 012/02, 076/05, "Službeni list Crne Gore", br. 076/08, 050/09, 078/10, 040/11, 061/11, 028/12, 038/13, 045/14, 008/15, 001/17, 050/17, 055/18, 076/20, 049/22, 065/22, 152/22, 027/23, 125/23, 094/24

³ Mali proizvođač mirnog vina je proizvođač koji u komercijalne svrhe proizvodi, radi puštanja u potrošnju, do 1000 hektolitara mirnog vina godišnje, i koji je pravno i ekonomski nezavistan od drugog proizvođača mirnog vina, koji se koristi prostorom koji je fizički odvojen od prostora drugog proizvođača mirnog vina i ne proizvodi prema licenci. Mali proizvođač plaća akcizu po hektolitr, u iznosu od 50% od visine akcize.

- ulje za loženje 19,5 eura na 1000 kilograma;
- tečni naftni gas koji se koristi kao motorno gorivo 125 eura na 1000 kilograma; za industrijske i komercijalne svrhe i grijanje 42,25 eura na 1000 kilograma;
- biogoriva 350 eura na 1000 litara;
- čvrsta goriva iz tarifnih oznaka 2701, 2702, 27 04 - 0,30 eura po gigadžulu (GJ) bruto toplotne vrijednosti;
- električna energija (tarifne oznake CN 2716) - 0 eura po megavatsatima.

4. Ugalj

Akciza na ugalj (tarifne oznake CN 2701 i 2702) koji se koristi kao gorivo, se plaća po gigadžulu (GJ) bruto toplotne vrijednosti u iznosu od 0,30 eura.

5. **Gazirana, negazirana voda i ostala bezalkoholna pića, sa dodatkom šećera ili drugih sredstava za zaslađivanje ili aromatizaciju**

Akcizna osnovica za gaziranu, negaziranu vodu i ostala bezalkoholna pića sa dodatkom šećera ili drugih sredstava za zaslađivanje ili aromatizaciju je količina akciznih proizvoda izražena u hektolitrima.

- Akciza se plaća po hektolitr proizvoda i iznosi 25 eura.

6. **Proizvodi od plastike za jednokratnu upotrebu**

Akcizna osnovica za proizvode od plastike je količina akciznih proizvoda izražena u kilogramima.

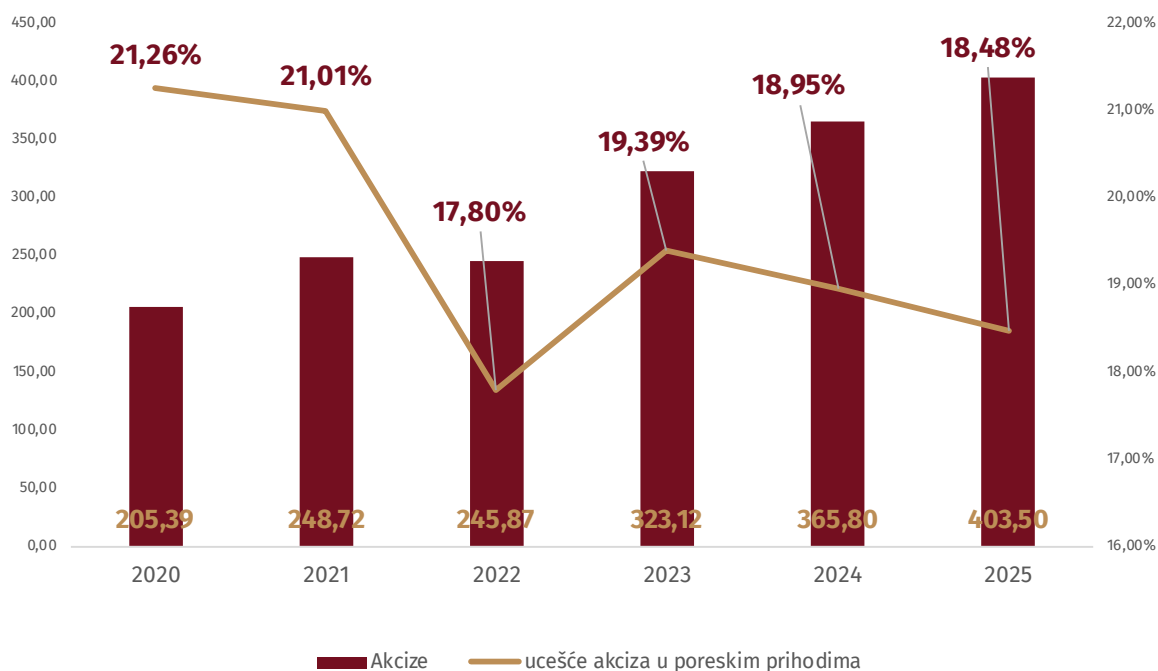
- Akciza za proizvode plaća se po kilogramu proizvoda, u iznosu od 0,40 eura.

7. **Proizvodi od šećera, kakaoa i sladoled**

Akcizna osnovica za proizvode od šećera, kakaoa i sladoled je količina akciznih proizvoda izražena u kilogramima.

- Akciza za proizvode plaća se po kilogramu proizvoda, u iznosu od 0,50 eura.

U nastavku je grafikon koji prikazuje trend prihoda od akciza učešće u poreskim prihodima u periodu 2020 – 2025. godine⁴

Grafikon 2 – trend prihoda od akciza i učešće u poreskim prihodima u periodu 2020 – 2025. godine (u mil. € i %)

Prihodi od akciza su u periodu 2020 - 2025. godine skoro udvostručeni imajući u vidu da su 2020. godine ostvareni na nivou pd 205,39 mil. € dok su za 2025. godinu planirani na nivou od 403,50 mil. €.

U 2025. godini planiran je rast prihoda od akciza za 10,31% u odnosu na 2024. godinu.

Kada je u pitanju učešće akciza u poreskim prihodima, može se konstatovati da akcize bilježe blagi pad imajući u vidu da su u 2020. godini predstavljale 21,26% poreskih prihoda dok su u 2025. planirane na nivou od 18,48% istih.

Porez na dodatu vrijednost (PDV)

Zakon o porezu na dodatu vrijednost⁵

Porez na dodatu vrijednost (PDV), kao opšti porez na potrošnju, obračunava se i plaća u svim fazama prometa oporezivih proizvoda, odnosno oporezivih usluga, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Predmet oporezivanja PDV-a je promet proizvoda i promet usluga koje poreski obveznik u okviru obavljanja svoje djelatnosti vrši uz naknadu i uvoz proizvoda u Crnu Goru.

Osnovica PDV -a (poreska osnovica) je sve što predstavlja plaćanje (u novcu, u stvarima ili uslugama), koje je poreski obveznik primio ili će primiti od kupca, naručioca ili trećeg lica za izvršeni promet proizvoda, odnosno usluga, uključujući subvencije koje su neposredno povezane sa cijenom takvog prometa, osim PDV, ako zakonom nije drukčije određeno.

Opšta stopa - PDV -a se obračunava i plaća po opštoj stopi od 21% od svakog prometa proizvoda, usluga i uvoza proizvoda, osim od prometa proizvoda, usluga i uvoza proizvoda za koje je propisano da se PDV plaća po sniženoj stopi, kao i od prometa proizvoda, usluga i uvoza proizvoda za koje je propisana nulta (0) stopa PDV.

Snižena stopa PDV -a – 7% - osnovnih proizvoda za ljudsku ishranu (hljeb, brašno, mlijeko i mliječni proizvodi, hrana za odojčad, mast, ulje, meso, jaja i šećer); lijekova, uključujući i lijekove za upotrebu u veterini, osim lijekova; ortotičkih i protetičkih sredstava, kao i medicinskih sredstava koja se hirurški ugrađuju u organizam, osim medicinskih sredstava; udžbenika i nastavnih sredstava; vode za piće, osim flaširane; dnevne i periodične štampe, osim štampe koja u cjelini ili većim dijelom uključuje reklamne sadržaje; usluga javnog prevoza putnika i njihovog ličnog prtljaga; usluga javne higijene; pogrebnih usluga i proizvoda povezanih sa tim uslugama; hrane za životinje, sredstava za ishranu bilja, sredstava za zaštitu bilja, sjemenskog i sadnog materijala i živih životinja; menstrualnih proizvoda i pelena za bebe.

Snižena stopa PDV-a – 15% - knjiga, monografskih i serijskih publikacija; usluga smještaja u ugostiteljskim objektima za smještaj, a koji objekti su definisani zakonom kojim se uređuje turizam i ugostiteljstvo; usluga pripremanja i usluživanja hrane, pića i napitaka, osim alkoholnih pića, gaziranih i negaziranih pića sa dodatkom šećera i kafe u objektima za pružanje ugostiteljskih usluga; autorskih prava i usluga iz oblasti obrazovanja, književnosti i umjetnosti; autorskih prava iz oblasti nauke i umjetničkih predmeta, zbirki i antikviteta; usluga koje se naplaćuju putem ulaznica za bioskopske i pozorišne predstave, koncerte, muzeje, sajmove, zabavne parkove, izložbe, zoološke vrtove i slične kulturne i sportske priredbe, osim onih za koje je propisano oslobođenje od plaćanja PDV-a; usluga upotrebe sportskih objekata u neprofitne svrhe; servisnih usluga koje se pružaju u marinama; solarnih panela (ploča); frizerskih usluga.

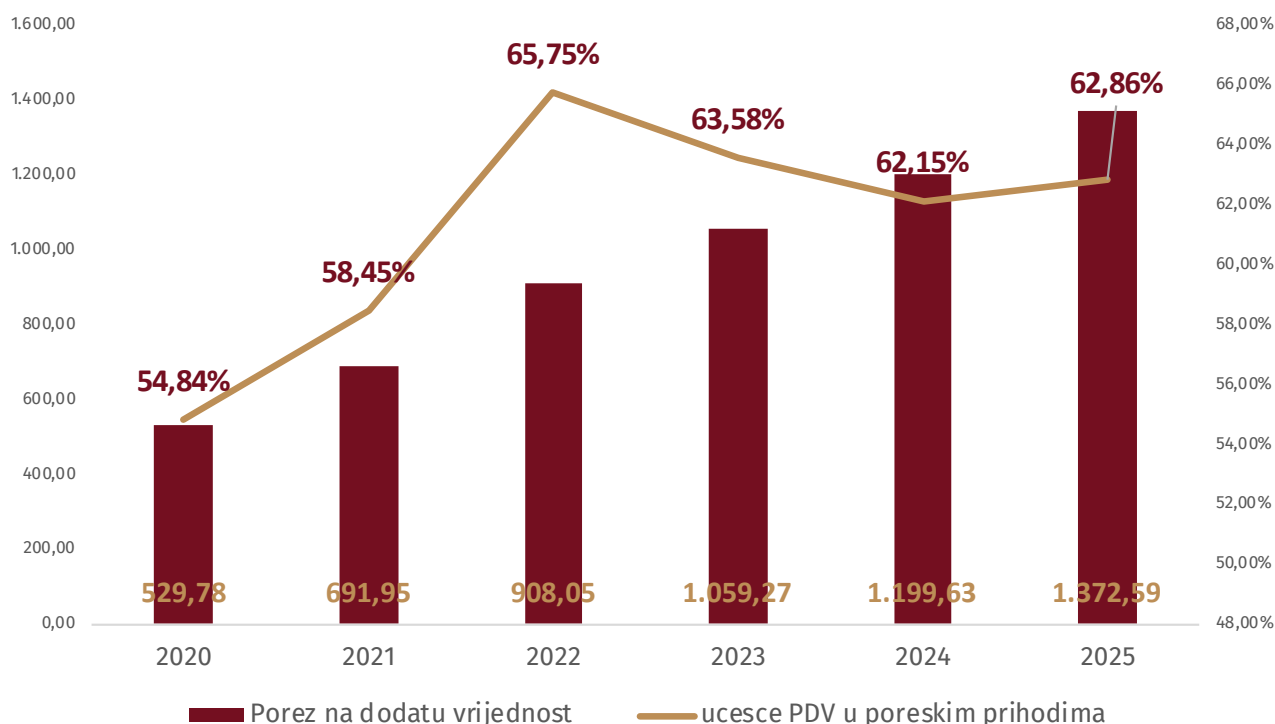
Nulta stopa PDV-a - Prema Zakonu o porezu na dodatu vrijednost, nulta stopa PDV-a u Crnoj Gori primjenjuje se prvenstveno na: izvoz proizvoda iz Crne Gore, promet usluga neposredno povezanih sa izvozom, određene proizvode i usluge u vezi sa međunarodnim vazdušnim i pomorskim saobraćajem, proizvode i usluge namijenjene za službene potrebe diplomatskih i konzularnih predstavništava i međunarodnih organizacija, ako je to predviđeno međunarodnim ugovorom.

Takođe, primjenjuje se na lijekove i medicinska sredstva, određena listom lijekova, odnosno medicinskih sredstava koja se propisuju i izdaju na teret Fonda za zdravstveno osiguranje, proizvode i usluge koji se koriste za istraživanje naftnih bušotina na otvorenom moru; isporuku proizvoda, odnosno usluga kada je međunarodnim sporazumom, odnosno ugovorom o donaciji predviđeno da se iz dobijenih novčanih sredstava neće plaćati troškovi poreza; isporuke donacija u vidu medicinskih sredstava i zaštitne opreme državnim organima i organizacijama i organima jedinice lokalne samouprave i drugim javno pravnim tijelima, radi suzbijanja posljedica nastalih

5 "Službeni list Republike Crne Gore", br. 065/01, 012/02, 038/02, 072/02, 021/03, 076/05, 004/06, "Službeni list Crne Gore", br. 016/07, 073/10, 040/11, 029/13, 009/15, 053/16, 001/17, 050/17, 046/19, 073/19, 080/20, 008/21, 059/21, 146/21, 049/22, 065/22, 140/22, 003/23, 003/23, 094/24

usljed epidemija zaraznih bolesti; promet osnovnih proizvoda za ljudsku ishranu: hljeb, brašno i ulje dobijeno od suncokreta.

U nastavku je grafikon koji prikazuje trend prihoda od PDV-a i učešće u poreskim prihodima u periodu 2020 – 2025. godine⁶

Grafikon 3 - trend prihoda od PDV-a i učešće u poreskim prihodima u periodu 2020 – 2025. godine (u mil. € i %)

Oslobođenja od plaćanja PDV-a u Crnoj Gori

Usluge od javnog interesa: oslobođeni su javne poštanske i zdravstvene usluge, socijalno osiguranje, obrazovanje, kultura, sport, javni servis, vjerske usluge i aktivnosti nevladinih organizacija, pod uslovom da ne narušavaju konkurenciju.

Ostala oslobođenja: uključuju osiguranje i reosiguranje, promet nepokretnosti (osim prvog prenosa novoizgrađenih objekata), zakup stambenih prostora duže od 60 dana, bankarske i finansijske usluge, promet važećih poštanskih markica, zlata i plemenitih metala za Centralnu banku, te usluge igara na sreću.

Oslobođenja pri uvozu: odnose se na proizvode čiji je promet oslobođen PDV-a, proizvode u tranzitu, ponovo uvezene proizvode, proizvode za diplomatske i humanitarne svrhe, ličnu imovinu pri preseljenju, studentsku opremu, predmete za osobe sa invaliditetom, robu za žrtve elementarnih nepogoda, promotivne uzorke i druge specifične slučajeve.

Porez na dodatu vrijednost predstavlja najznačajniji poreski prihod u periodu 2020 - 2025. godine bilježi rast od skoro 2,5 puta imajući u vidu da su prihodi od PDV-a u 2020. godini ostvareni na nivou od 529,78 mil. €, dok su u 2025. godini planirani na nivou od 1.372,59 mil. €. U 2025. godini planiran je rast prihoda od PDV-a u odnosu na 2024. godinu i to 14,41% što predstavlja rezultat nove poreske politike.

Porez na dobit pravnih lica

Zakon o porezu na dobit pravnih lica⁷

Obveznik poreza na dobit je rezidentno, odnosno nerezidentno pravno lice koje obavlja djelatnost radi sticanja dobiti. Predmet oporezivanja rezidentnog pravnog lica je dobit koju to lice ostvari u Crnoj Gori i izvan Crne Gore, a predmet oporezivanja nerezidenta je dobit koju to lice ostvari u Crnoj Gori.

Izvorima dobiti smatraju se prihodi ostvareni po osnovu prodaje dobara proizvedenih u Crnoj Gori; pružanja usluga u Crnoj Gori; kamata, dividendi, korišćenja imovinskih prava u Crnoj Gori; eksploatacije prirodnog bogatstva; prodaje nepokretne i pokretne imovine, osiguranje. Prihodi od poreza na dobit pripadaju budžetu Crne Gore.

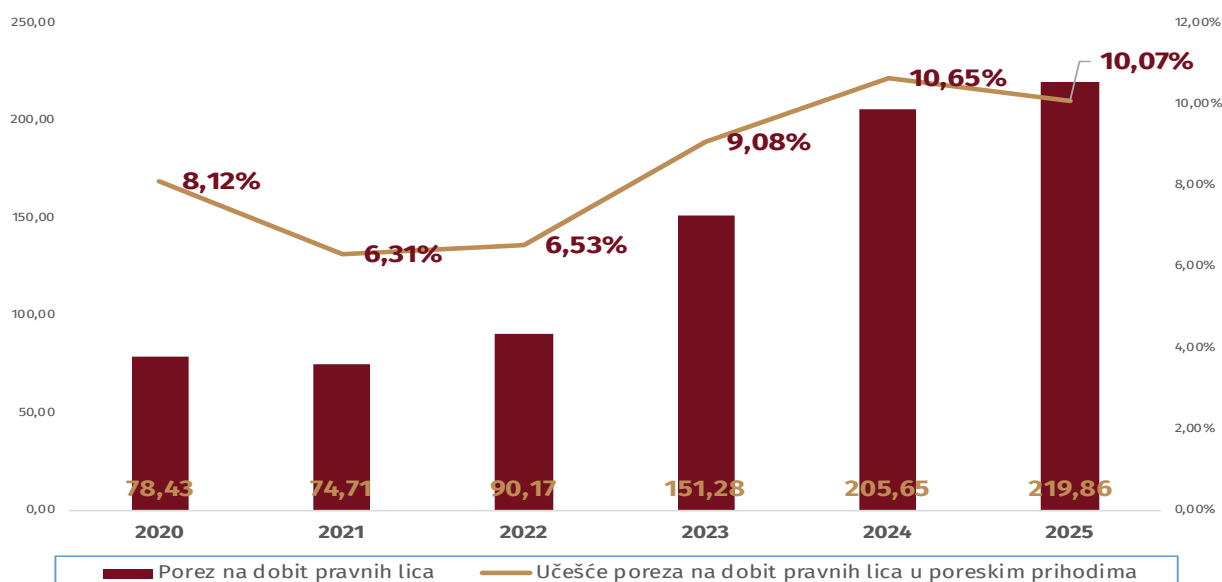
Porez na dobit pravnih lica u Crnoj Gori propisan je Zakonom o porezu na dobit pravnih lica i plaća se po stopi od:

- 9% od poreske osnovice do 100.000 eura;
- od 100.000,01 eura do 1.500.000 eura: 9.000 eura + 12% na iznos preko 100.000,01 eura;
- preko 1.500.000,01 eura: 177.000 eura + 15% na iznos preko 1.500.000,01 eura.

Iz Zakona se izuzimaju plaćanja poreza po odbitku isplate izvršene po osnovu zajma, odnosno pozajmice koje obveznik poreza na dobit izvrši prema fizičkim licima koja nemaju status povezanog lica do iznosa od 5.000 eura na godišnjem nivou.

U dijelu poreskih izuzeća su institucije od javnog interesa: državni organi, organi državne i lokalne uprave, javni fondovi, javne ustanove, turističke organizacije, sportski klubovi, vjerske zajednice, umjetnička udruženja, političke stranke, komore, sindikati i nevladine organizacije ne plaćaju porez na dobit ako su osnovani za obavljanje nedobitne djelatnosti. Ako obavljaju dobitnu djelatnost, porez se plaća samo na tu djelatnost.

U nastavku je grafikon koji prikazuje trend prihoda od poreza na dobit pravnih lica i učešće u poreskim prihodima u periodu 2020 – 2025. godine⁸

Grafikon 4 - trend prihoda od poreza na dobit pravnih lica i učešće u poreskim prihodima u periodu 2020 – 2025. godine (u mil. € i %)

⁷ "Službeni list Republike Crne Gore", br. 065/01, 012/02, 080/04, "Službeni list Crne Gore", br. 040/08, 086/09, 040/11, 014/12, 061/13 o, 055/16, 146/21, 152/22, 028/23, 125/23, 088/24

⁸ isto 1

Pravno lice koje obavlja proizvodnu djelatnost u privredno nedovoljno razvijenim opštinama oslobođeno je plaćanja poreza na dobit za prvih osam godina, uz maksimalan iznos oslobođenja od 200.000 eura. Ovo oslobođenje ne važi za subjekte iz sektora primarne poljoprivrede, transporta, brodogradilišta, ribarstva, čelika, trgovine i ugostiteljstva (osim primarnih ugostiteljskih objekata).

Reinvestiranje u poljoprivredu: Pravno lice koje reinvestira ostvarenu dobit u poljoprivredne projekte ili ulaže u druge subjekte poljoprivredne djelatnosti može ostvariti oslobođenje od poreza na dobit u visini reinvestiranih sredstava, do ukupno 300.000 eura za tri godine, uz odobrenje poreskog organa.

Nevladine organizacije sa privrednom djelatnošću: Nevladina organizacija registrovana za privrednu djelatnost može umanjiti poresku osnovicu do 4.000 eura ako dobit koristi za ostvarivanje ciljeva zbog kojih je osnovana.

Pravo na oslobođenje imaju i korisnici podsticajnih mjera za istraživanje i inovacije, kao i start-up kompanije u skladu sa posebnim zakonima, najčešće do pet godina poslovanja.

Prihodi od poreza na dobit pravnih lica u periodu 2020 - 2025. godine bilježe trostruki rast imajući u vidu da je u 2020. godini prihod od ovog poreza ostvaren na nivou od 78,43 mil. €, dok je u 2025. godini planiran na nivou od 219,86 mil. €.

Kada je u pitanju učešće u poreskim prihodima može se konstatovati da se kreće u okviru od 6 - 10 % poreskih prihoda s tim što je u 2024. godini planiran prihod po ovom osnovu od 10,67%, dok je u 2025. godini planiran na nivou od 10,07%.

Porez na dohodak fizičkih lica

Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica⁹

U skladu sa Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica, obveznik poreza na dohodak fizičkih lica je rezidentno, odnosno nerezidentno fizičko lice koje ostvari dohodak iz izvora utvrđenih Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica.

Prihodi od poreza na dohodak pripadaju budžetu Crne Gore i budžetima jedinica lokalne samouprave u srazmjeri utvrđenoj posebnim zakonom.

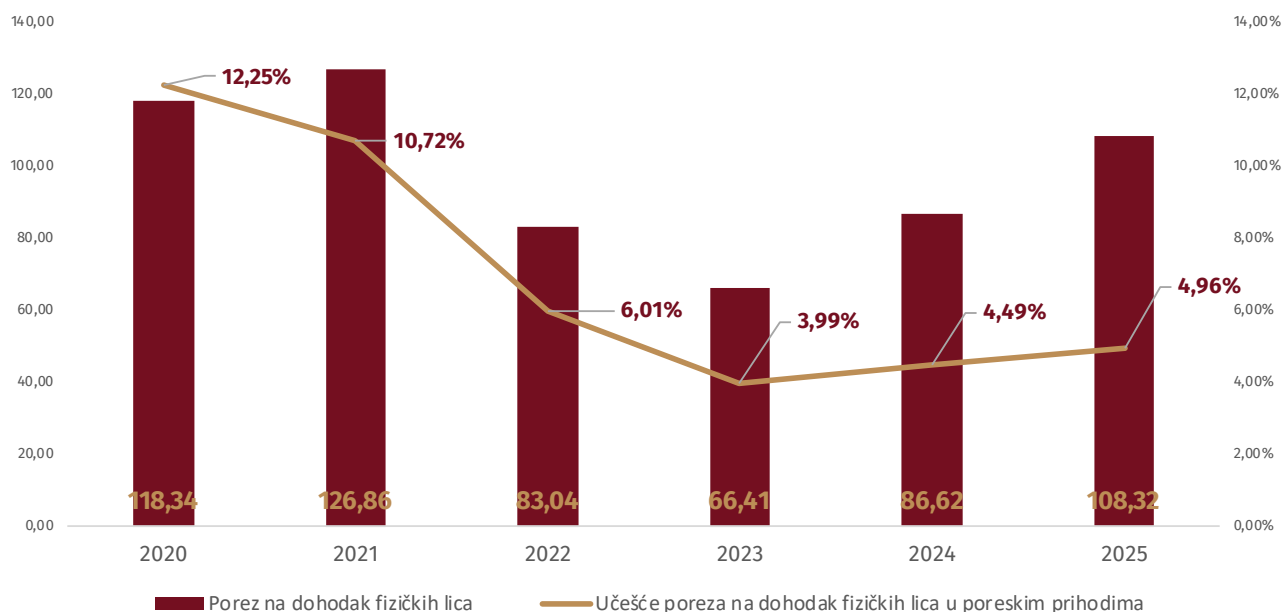
Porez na dohodak plaća se na prihode iz: ličnih primanja; samostalne djelatnosti; imovine; kapitala; kapitalnih dobitaka; prihoda od sportske djelatnosti; prihoda od autorskih i srodnih prava, primanja koja nijesu zarada; interneta i video igara i igara na sreću.

Stopa poreza na dohodak:

- koji je ostvaren na osnovu prihoda koji se odnose na lična primanja iznosi:
 - 0% na iznos oporezivog dohotka do 700 €,
 - 9% na iznos oporezivog dohotka od 700,01 € do 1.000€,
 - 15% na iznos oporezivog dohotka od 1.000,01 €;
- koji je ostvaren na osnovu prihoda od osnovne djelatnosti iznosi:
 - 9% na iznos oporezivog dohotka od 8.400,01€ do 12.000 €,
 - 15% na iznos oporezivog dohotka od 12.000,01€;
- iznosi 15% od poreske osnovice - **za prihode povremene samostalne djelatnosti, imovine, kapitala, kapitalnih dobitaka, sportske djelatnosti, autorskih i srodnih prava, patenta, žiga i prihodi samostalnih stručnjaka u kulturi, primanja koji nijesu zarada, interneta i video igara (gaming) i igara na sreću.**

⁹ "Službeni list Republike Crne Gore", br. 065/, 012/02, 037/04, 029/05, 078/06, 004/07, "Službeni list Crne Gore", br. 086/09, 073/10, 040/11, 014/12, 006/13, 062/13, 060/14, 079/15, 083/16, 067/19, 059/21, 146/21, 152/22 i 088/24

U nastavku je grafikon koji prikazuje trend prihoda od poreza na dohodak fizičkih lica i učešće u poreskim prihodima u periodu 2020 – 2025. godine¹⁰

Grafikon 5- trend prihoda od poreza na dohodak fizičkih lica i učešće u poreskim prihodima u periodu 2020 – 2025. godine (u mil. € i %)

Dohotkom se ne smatraju prihodi ostvareni po osnovu:

- propisa o pravima lica sa invaliditetom;
- dječjeg dodatka i posebne pomoći za opremu novorođene djece;
- osnovnih prava iz oblasti socijalne zaštite;
- pomoći zbog uništenja ili oštećenja imovine usljed elementarnih nepogoda ili drugih vanrednih događaja;
- naknade iz zdravstvenog osiguranja, osim naknade zarada;
- nasleđa i poklona;
- organizovane socijalne i humanitarne pomoći;
- državnih nagrada ustanovljenih zakonom;
- penzija, osim penzija ostvarenih u skladu sa zakonom kojim se uređuju zarade državnih i javnih funkcionera i invalidnina;
- nagradnih igara;
- osiguranja stvari, života i imovine.

Poreskom obvezniku koji otpočne obavljanje djelatnosti u privredno nedovoljno razvijenim opštinama, obračunati porez za prvih osam godina umanjuje se u iznosu od 100%. Ukupan iznos poreskog oslobodjenja za period od osam godina ne može biti veći od 200.000,00 eura.

Porez na dohodak fizičkih lica u periodu od 2020 do 2025. godine bilježi blagi pad imajući u vidu da je u 2020. godini iznosio 118,34 mil. €, dok je u 2025. godni planiran na nivou od 108,32 mil. €

Kada je u pitanju učešće u poreskim prihodima od 2020. godine na nivou od 12,25% do 4,94% u 2025. godini.

¹⁰ isto 1

Poreza na međunarodnu trgovinu i transakcije

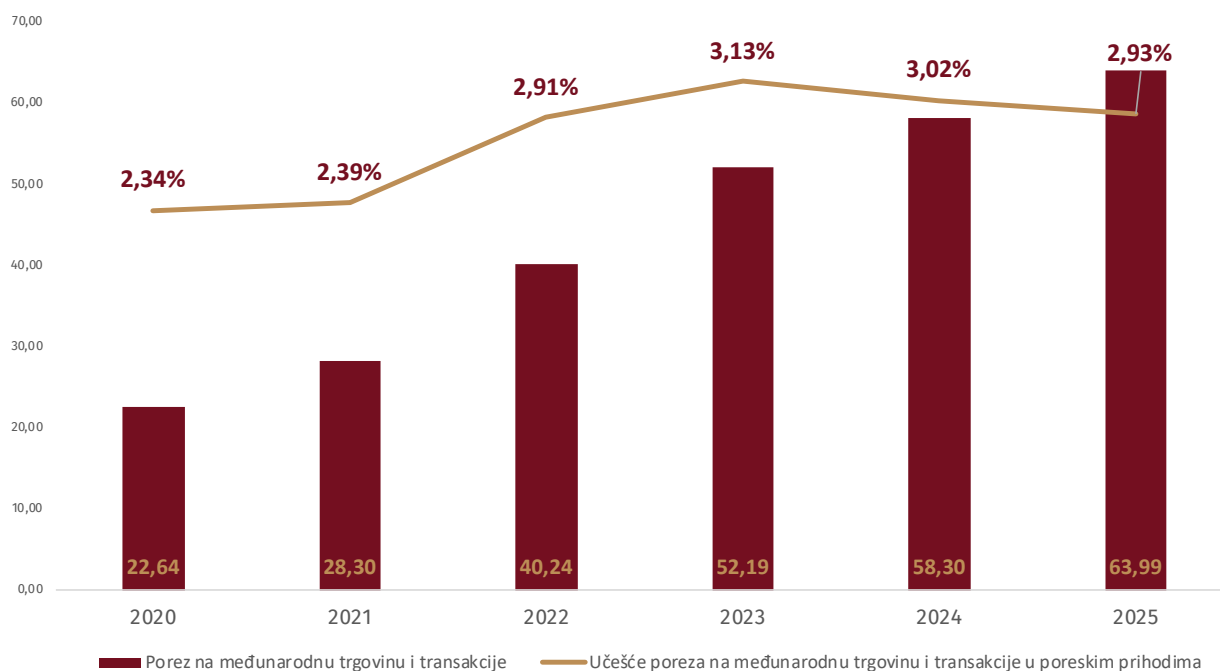
Carinski zakon¹¹

Carinskim zakonom uređuju se carinski postupak, način i postupci koji se primjenjuju na robu koja se unosi i iznosi iz carinskog područja Crne Gore.

Zakonom o Carinskoj tarifi¹², koji je u primjeni od 2012. godine uređuje način obračuna i naplate carina na uvoznu robu, određuje nomenklaturu i stope carina, pravila za svrstavanje robe, kao i godišnje usklađivanje sa evropskim standardima i međunarodnim obavezama.

Carinsku tarifu kojom se utvrđuje visina carinskih stopa, u skladu sa obavezama preuzetim u okviru Svjetske trgovinske organizacije i drugim međunarodnim ugovorima koje je zaključila Crna Gora, donosi Vlada Crne Gore u novembru tekuće za narednu godinu.

U nastavku je grafikon koji prikazuje trend prihoda od poreza na međunarodnu trgovinu i transakcije i učešće u poreskim prihodima u periodu 2020 – 2025. godine¹³

Grafikon 6 - trend prihoda od poreza na međunarodnu trgovinu i transakcije i učešće u poreskim prihodima u periodu 2020 – 2025. godine (u mil. € i %)

Prihodi od poreza na međunarodnu trgovinu i transakcije u periodu 2020 - 2025. godine uvećani su za oko 3 puta imajući u vidu da su u 2025. godini iznosili 22,64 mil. €, dok su za 2025. godinu planirani na nivou od 63,99 mil. €. Kada posmatramo sa aspekta učešća u poreskim prihodima može se konstatovati da porezi na međunarodnu trgovinu i transakcije učestvuju u poreskim prihodima na nivou od 2 - 3% u periodu od 2020 - 2025. godine.

¹¹ "Službeni list Crne Gore", br. 086/22 od 03.08.2022

¹² "Službeni list Crne Gore", br. 028/12 od 05.06.2012

¹³ isto 1

Porez na nepokretnosti

Zakonom o porezu na promet nepokretnosti¹⁴ do 2023. godine prihod od poreza na promet nepokretnosti pripadao je **budžetu Crne Gore**, budžetu jedinice lokalne samouprave i Egalizacionom fondu, u srazmjeri **10%:80%:10%**.

Skupština Crne Gore 27. saziva, na Petoj sjednici Drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2022. godini, dana 29. decembra 2022. godine, donijela je Zakon o izmjenama i dopuni zakona o porezu na promet nepokretnosti kojim je definisano da prihodi od poreza na promet nepokretnosti pripadaju budžetu jedinice lokalne samouprave i Egalizacionom fondu, u srazmjeri 80%:20%.

Imajući u vidu navedeno, od 2023. godine država Crna Gora ne ubira prihode po osnovu ovog zakonskog rješenja, a navedeni prihodi su u 2022. godini iznosili oko 2 mil. eura.

Ostali porezi

- Porez na kafu;
- Porez na promet upotrebljivanih motornih vozila, plovni objekata, vazduhoplova i letilica;
- Porez na upotrebu putničkih motornih vozila, plovni objekata, vazduhoplova i letilica;
- Porez na premije osiguranja i
- Porez na ugljovodonike

Porez na kafu

Porez na kafu u Crnoj Gori propisan je Zakonom o porezu na kafu¹⁵, koja se na teritoriji Crne Gore stavlja u slobodan promet. Predmet oporezivanja je kafa koja se uvozi ili proizvodi na teritoriji Crne Gore.

Porez na kafu se plaća po jednom kilogramu neto mase kafe na:

- neprženu kafu - 1,00 €;
- prženu kafu - 0,80 €;
- ljuspice i opne od kafe - 1,00 €;
- ekstrakte, esencije i koncentrate od kafe - 1,30 €

Porez na kafu se plaća 2,50 € za jedan kilogram neto mase kafe sadržane u gotovom proizvodu na: zamjene kafe koje sadrže kafu; preparate na bazi ekstrakata, esencija i koncentrata od kafe ili na bazi kafe; napitke i bezalkoholna pića koji sadrže kafu, ekstrakte, esencije i koncentrate od kafe.

Obveznik poreza na kafu je pravno ili fizičko lice, odnosno preduzetnik, koju poreskom skladištu proizvodi kafu, odnosno lice koje uvozi kafu na teritoriji Crne Gore.

Porez na promet upotrebljivanih motornih vozila, plovni objekata, vazduhoplova i letilica¹⁶.

Obveznik plaćanja poreza je kupac, odnosno sticalac upotrebljavanog motornog vozila, plovni objekta, vazduhoplova ili letilice, pod uslovom da se na njihov promet ne plaća PDV.

Poreska stopa iznosi 5 % tržišne vrijednosti navedenih proizvoda.

Porez na promet, u skladu sa zakonom, ne plaća poklonoprimac, koji je u odnosu prema poklonodavcu u prvom naslednom redu i naslednik koji je u odnosu prema ostaviocu u prvom naslednom redu.

¹⁴ "Službeni list Crne Gore", br. 036/13, 003/23, 028/23)

¹⁵ Zakon o porezu na kafu ("Službeni list Crne Gore", br. 008/15)

¹⁶ Zakon o porezu na promet upotrebljivanih motornih vozila, plovni objekata, vazduhoplova i letilica ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 055/03, Službeni list Crne Gore", br. 073/10, 040/11, 034/14, 070/17)

Porez na upotrebu putničkih motornih vozila, plovni objekata, vazduhoplova i letilica

Porez na upotrebu putničkih motornih vozila, plovni objekata, vazduhoplova i letilica propisan je Zakonom o porezu na upotrebu putničkih motornih vozila, plovni objekata, vazduhoplova i letilica¹⁷, a visina poreza je različita u zavisnosti od kategorije vozila.

Porez na upotrebu vazduhoplova i letilica plaća se za vazduhoplove i letilice za sopstveni prevoz i za sport i rekreativne aktivnosti shodno broju sjedišta.

Porez na upotrebu putničkih motornih vozila plaća se godišnje prema radnoj zapremini motora.

Porez na upotrebu plovni objekata plaća se godišnje prema dužini plovnog objekta iskazanoj u metrima, ili snazi motora iskazanoj u kW.

Porez na upotrebu vazduhoplova i letilica plaća se na vazduhoplove i letilice na motorni pogon u zavisnosti od broja sjedišta.

Porez na premije osiguranja

Porez na premije osiguranja propisan je Zakonom o porezu na premije osiguranja¹⁸ i plaća se po stopi od 9% od ugovorene premije osiguranja.

Porez na premije osiguranja plaća se na sve vrste neživotnih osiguranja.

Izuzetno, porez se ne plaća na: osiguranje od nezgode; dobrovoljno zdravstveno osiguranje; osiguranje poljoprivrede.

Poreski obveznik poreza na premije osiguranja je društvo osiguranja koje sa pravnim i fizičkim licima sklapa ugovor i naplaćuje premiju osiguranja.

Porez na ugljovodonike

Porez na ugljovodonike u Crnoj Gori je propisan Zakonom o porezu na ugljovodonike¹⁹ i plaća se po stopi od 54% od poreske osnovice.

Poreski obveznik poreza na ugljovodonike je privredno društvo ili dio stranog društva koje obavlja upstream operacije, na osnovu ugovora o koncesiji za proizvodnju ugljovodonika, kao i drugo lice koje obavlja upstream operacije u skladu sa međunarodnim ugovorom.

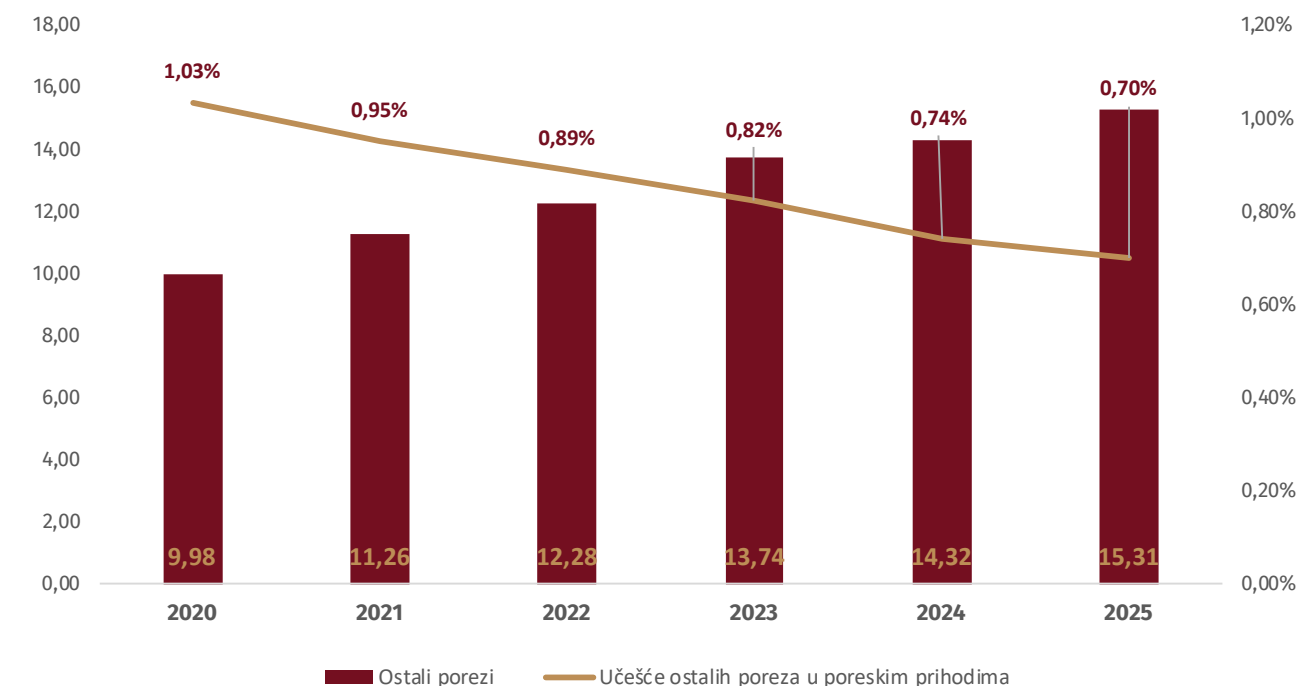
Prihodi od poreza na ugljovodonike pripadaju budžetu Crne Gore i fondu za ugljovodonike, u srazmjeri 15:85.

17 Zakon o porezu na upotrebu putničkih motornih vozila, plovni objekata, vazduhoplova i letilica ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 028/04, 037/04, "Službeni list Crne Gore", br. 086/09, 043/18, 146/21)

18 "Službeni list Republike Crne Gore", br. 027/04, 037/04, Službeni list Crne Gore", br. 073/10, 040/11, 061/13, 006/14

19 Zakon o porezu na ugljovodonike ("Službeni list Crne Gore", br. 031/14, 052/16)

U nastavku je grafikon koji prikazuje trend prihoda od ostalih poreza i učešće u poreskim prihodima u periodu 2020 – 2025. godine

Grafikon 7 - trend prihoda od ostalih poreza i učešće u poreskim prihodima u periodu 2020 – 2025. godine (u mil. € i %)

Ostali porezi u strukturi poreskih prihoda čine oko 1% i kreću se od 9,98 mil. € u 2020. godini do 15,31 mil. € kako je planirao u 2025. godini.

Doprinosi za obavezno socijalno osiguranje

Doprinosi za obavezno socijalno osiguranje u Crnoj Gori propisani su Zakonom o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje²¹, koji je u primjeni od januara 2008. godine. Plaćaju ga zaposleni, poslodavci, preduzetnici i poljoprivrednici koji nijesu obveznici doprinosa za slučaj nezaposlenosti.

Osnovica za obračun i plaćanje doprinosa je bruto zarada zaposlenog, koja obuhvata zaradu za obavljeni rad i vrijeme provedeno na radu, uvećanu zaradu, naknadu zarade i druga primanja utvrđena zakonom, kolektivnim ugovorom i ugovorom o radu, na koja se plaća porez na dohodak fizičkih lica.

Doprinosi za obavezno socijalno osiguranje su:

- doprinos za obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje u visini od 10% (na teret poslodavca 0,0% i na teret osiguranika 10,0%);
- doprinos za osiguranje od nezaposlenosti u visini 1% (na teret poslodavca 0,5% i na teret osiguranika 0,5%).

Doprinosi iz obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje su prihod Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Crne Gore.

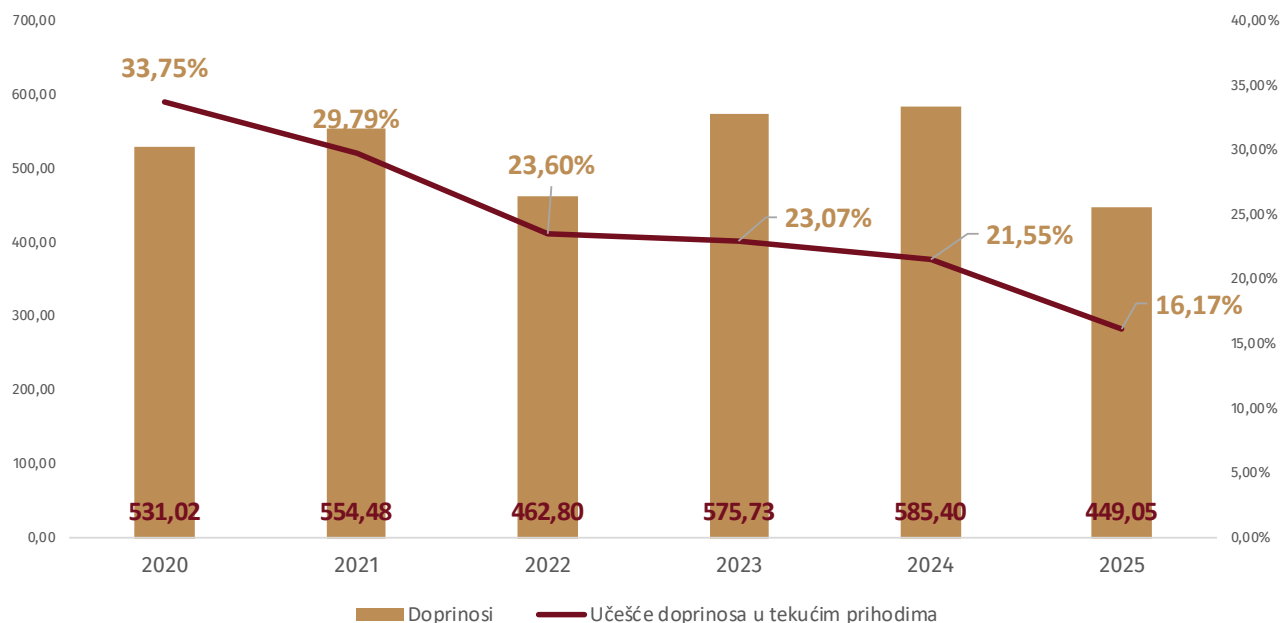
Zakonom o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje propisuje oslobađanja plaćanja doprinosa na lična primanja, po osnovu otpremnina, solidarnih i socijalnih pomoći, zimnica najviše do iznosa minimalne zarade, naknada za odvojeni život, naknada za novorođeno dijete i jubilarnih nagrada. Doprinosi se ne plaćaju na lična primanja ostvarena u obliku robe, poklona i kod činjenja

20 isto 1

21 "Službeni list Crne Gore", br. 013/07, 079/08, 086/09, 078/10, 040/11, 014/12, 062/13, 008/15, 022/17, 042/19, 059/21, 145/21, 152/22, 094/24

ili pružanja pogodnosti zaposlenom, osim ako se ta lična primanja daju kao kompenzacija za neisplaćenu zaradu. Za zaposlene u diplomatsko-konzularnim predstavništvima i misijama Crne Gore u inostranstvu ne plaćaju se doprinosi na poseban dodatak na osnovnu zaradu, posebne naknade troškova. Doprinosi se ne plaćaju na prihode ostvarene po osnovu transfera i prihoda profesionalnih sportista i sportista amatera.

U nastavku je grafikon koji prikazuje trend prihoda od doprinosa i učešće u tekućim prihodima u periodu 2020 – 2025. godine²²

Grafikon 8 - trend prihoda od doprinosa i učešće u tekućim prihodima u periodu 2020 – 2025. godine (u mil. € i %)

Takse

Zakonom o administrativnim taksama²³, Zakonom o sudskim taksama²⁴, Zakonom o privrednim društvima²⁵ i sl. propisana su plaćanja takse koje čine prihod države. Visina državnih administrativnih taksi određena je taksenom tarifom u Zakonu o administrativnim taksama, a njena visina uslovljena je vrstom radnje, odnosno akta koji podliježe plaćanju takse. Sudska taksa se plaća za radnje i akta koji se preduzimaju u sudskom postupku, a njena visina je propisana taksenom tarifom u Zakonu o sudskim taksama.

Administrativne takse - Plaćanje administrativnih taksi utvrđeno je za spise i radnje pred organima državne uprave, diplomatskim i konzularnim predstavništvima Crne Gore u inostranstvu, organima lokalne uprave i drugim pravnim licima koja imaju javna ovlašćenja. Iznos administrativne takse propisan je tarifom koja je sastavni dio zakona.

Boravišne takse - Boravišna taksa je novčani iznos koji plaća lice koje izvan svog prebivališta koristi usluge smještaja u smještajnom objektu u kojem se obavlja turistička ili ugostiteljska djelatnost (hotel, motel, pansion, turistički apartman, odmaralište, kamp, planinarski dom, soba za iznajmljivanje, plovni objekat nautičkog turizma i svi drugi objekti u kojima se pružaju usluge smještaja).

Sudske takse - U postupku pred sudom plaća se sudska taksa i plaća je lice po čijem predlogu ili u čijem interesu se preduzima radnja u sudskom postupku. Iznos sudske takse propisan je tarifom koja je sastavni dio Zakona.

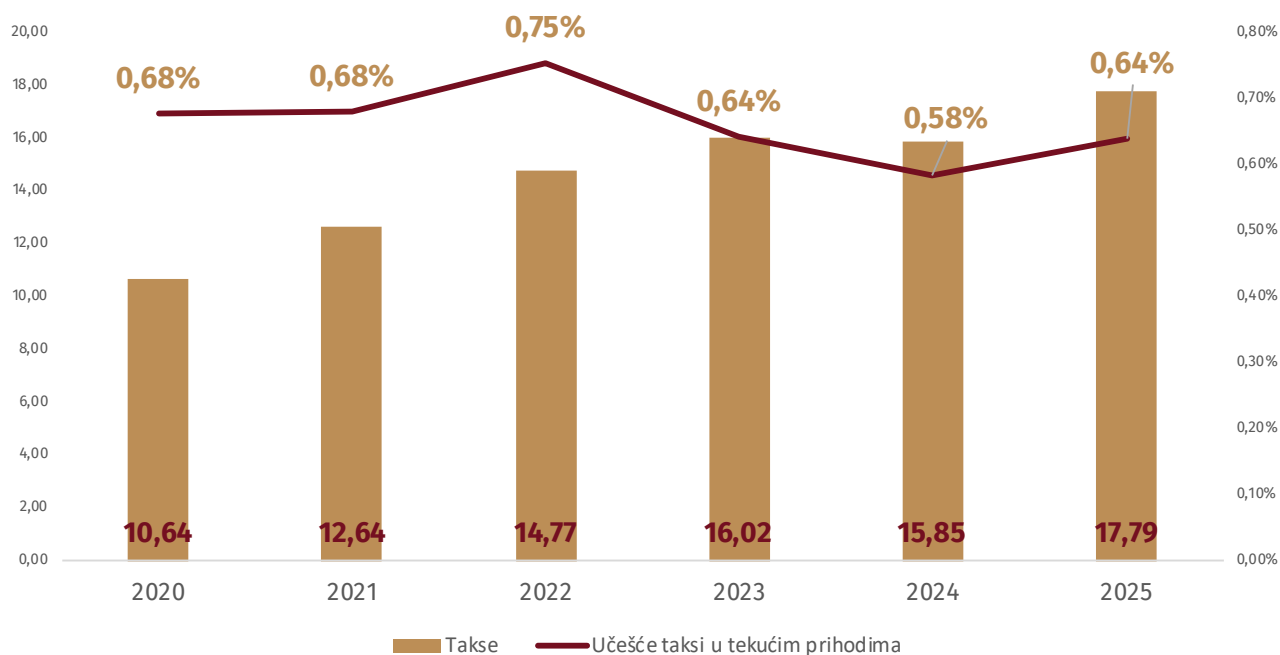
²² isto 1

²³ "Službeni list Crne Gore", br. 018/19

²⁴ "Službeni list Republike Crne Gore", br. 076/05, 039/07, "Službeni list Crne Gore", br. 040/10, 073/10

²⁵ "Službeni list Crne Gore", br. 065/20, 146/21, 004/24

U nastavku je grafikon koji prikazuje trend prihoda od taksi i učešće u tekućim prihodima u periodu 2020 – 2025. godine²⁶

Grafikon 8 - trend prihoda od taksi i učešće u tekućim prihodima u periodu 2020 – 2025. godine (u mil. € i %)

U strukturi tekućih prihoda, prihodi od taksi čine oko 0,70% i u periodu 2020 - 2025. godine bilježe rast sa 10,64 mil. € u 2020. godini na 17,79 mil. €, kako je planirano u 2025. godini.

Naknade

Obaveza plaćanja naknada za korišćenje prirodnih i drugih dobara i prava od opšteg interesa utvrđena je zakonima kojima je uređeno korišćenje prirodnih i drugih dobara i prava od opšteg interesa (Zakon o šumama²⁷, Zakon o vodama²⁸, Zakon o finansiranju upravljanja vodama²⁹, Zakon o putevima³⁰, Zakon o rudarstvu³¹, Zakon o životnoj sredini - eko naknade³², Zakon o igrama na sreću³³, Zakon o koncesijama³⁴ i dr).

Ugovorom o koncesiji može se utvrditi plaćanje koncesione naknade koja se plaća za dodijeljenu koncesiju u skladu sa propisima i ugovorom o koncesiji ili pružanje finansijske naknade ili druge podrške koncesionaru za ostvarivanje odgovarajućeg javnog interesa.

U skladu sa Zakonom o državnoj imovini³⁵ o raspolaganju stvarima i drugim dobrima u državnoj imovini iznad vrijednosti od 150.000.000 €, na predlog Vlade, odlučuje Skupština Crne Gore. Koncesiona naknada za koncesije koje daje Vlada prihod je budžeta Crne Gore.

Zakon o finansiranju lokalne samouprave³⁶ propisuje da se opštini ustupa 70% prihoda od koncesionih i drugih naknada za korišćenje dobara od opšteg interesa koja se nalaze na njenoj teritoriji, osim prihoda od koncesione naknade za korišćenje luke, od kojih se 50% ustupa opštini u kojoj se nalazi luka koja je predmet koncesije.

²⁶ isto 1

²⁷ "Službeni list Crne Gore", br. 077/24

²⁸ "Službeni list Republike Crne Gore", br. 027/07, "Službeni list Crne Gore", br. 073/10, 032/11, 047/11, 048/15, 052/16, 055/16, 002/17, 080/17, 084/18, 084/24

²⁹ "Službeni list Crne Gore", br. 065/08, 074/10, 040/11, 082/20

³⁰ "Službeni list Crne Gore", br. 082/20, 140/22

³¹ "Službeni list Crne Gore", br. 065/08, 074/10, 040/11, 084/24

³² "Službeni list Crne Gore", br. 052/16, 073/19, 073/19, 084/24

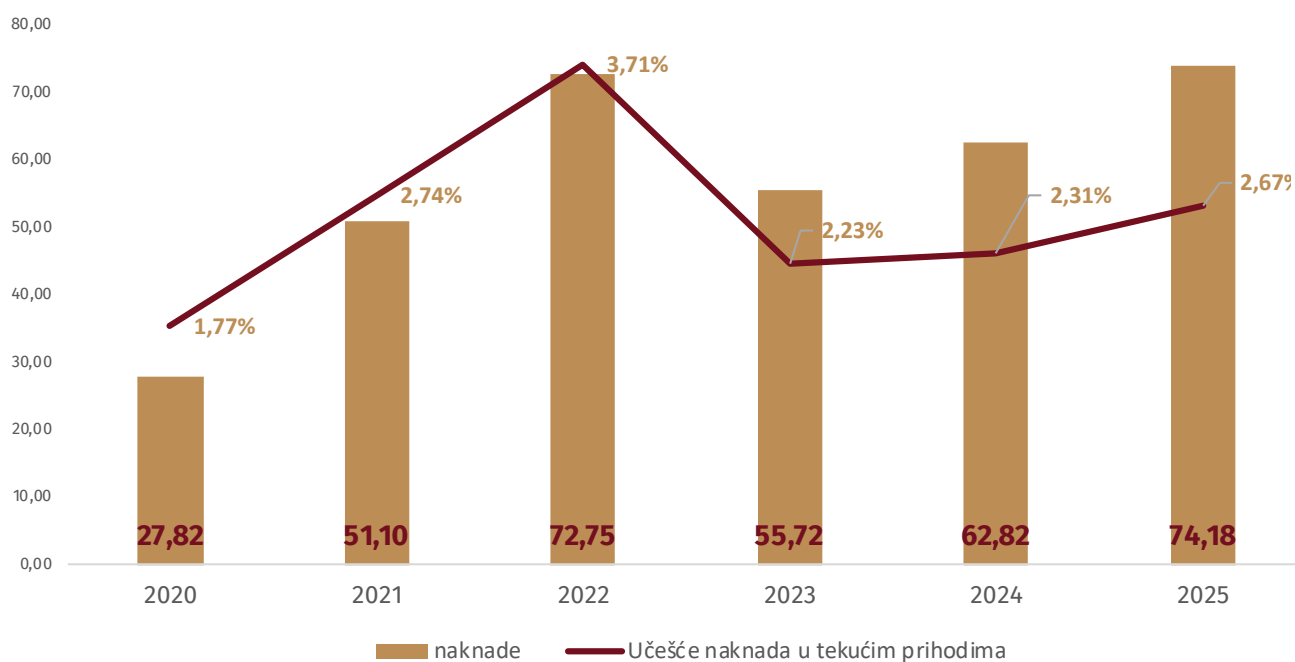
³³ "Službeni list Republike Crne Gore", br. 052/04, "Službeni list Crne Gore", br. 013/07, 073/10, 040/11, 061/13 037/17, 003/23, 125/23

³⁴ "Službeni list Crne Gore", br. 008/09, 073/19, 125/23, 082/24

³⁵ "Službeni list Crne Gore", br. 021/09, 040/11, 023/25

³⁶ "Službeni list Crne Gore", br. 003/19, 086/22, 005/24, 007/24

U nastavku je grafikon koji prikazuje trend prihoda od naknada i učešće u tekućim prihodima u periodu 2020 – 2025. godine

Grafikon 9 - trend prihoda od naknada i učešće u tekućim prihodima u periodu 2020 – 2025. godine (u mil. € i %)

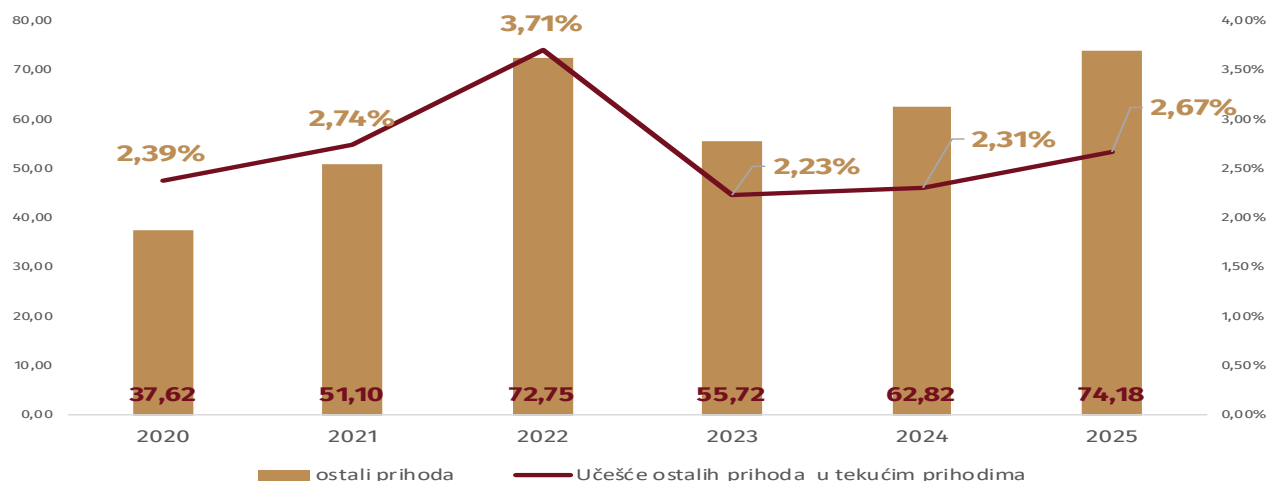
U strukturi tekućih prihoda, prihodi od naknada u periodu od 2020 - 2025. godine kreću se u rasponu od 1,77%, koliko je ostvareno u 2020. godini do 3,71% koliko je ostvareno u 2022. godini. Prihodi od naknada su u 2025. godini planirani na nivou od 74,18 mil. €, što je 18,12% više u odnosu na planirane u 2024. godini.

Ostali prihodi

Ostali prihodi obuhvataju prihode od kapitala, novčane kazne i oduzete imovinske koristi i prihodi koje organi ostvaruju vršenjem svoje djelatnosti:

- Prihode od kapitala – kamate, rente, prihodi od akcija i udjela u dobiti.
- Novčane kazne i oduzete imovinske koristi – novčane kazne koje izriču razni inspekcijski organi, troškovi postupka pred organima za prekršaje i osnovnim sudovima, kamate za neblagovremeno plaćane poreza, carina i dr. javnih prihoda.

U nastavku je grafikon koji prikazuje trend ostalih prihoda i učešće u tekućim prihodima u periodu 2020 – 2025. godine³⁷

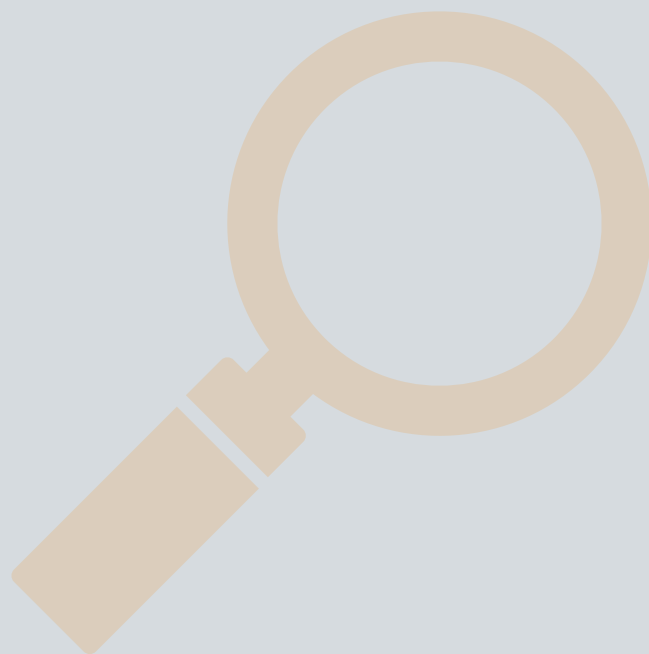
Grafikon 10 - trend ostalih prihoda i učešće u tekućim prihodima u periodu 2020 – 2025. godine (u mil. € i %)

Ostali prihodi budžeta čine oko 3% tekućih budžetskih prihoda i u periodu od 2020 - 2025. godine su udvostručeni imajući u vidu da su u 2020. godini iznosili 37,61 mil. €, dok su u 2025. godini planirani na nivou od 74,18. mil. €.

³⁷ isto 1

Spisak grafika

Grafikon 1 – trend prihoda od poreza i učešće u tekućim prihodima u periodu 2020 – 2025. godine (u mil. € i %)	4
Grafikon 2 – trend prihoda od akciza i učešće u poreskim prihodima u periodu 2020 – 2025. godine (u mil. € i %)	7
Grafikon 3 - trend prihoda od PDV-a i učešće u poreskim prihodima u periodu 2020 – 2025. godine (u mil. € i %)	9
Grafikon 4 - trend prihoda od poreza na dobit pravnih lica i učešće u poreskim prihodima u periodu 2020 – 2025. godine (u mil. € i %)	11
Grafikon 5 - trend prihoda od poreza na dohodak fizičkih lica i učešće u poreskim prihodima u periodu 2020 – 2025. godine (u mil. € i %)	12
Grafikon 6 - trend prihoda od poreza na međunarodnu trgovinu i transakcije i učešće u poreskim prihodima u periodu 2020 – 2025. godine (u mil. € i %)	14
Grafikon 7 - trend prihoda od ostalih poreza i učešće u poreskim prihodima u periodu 2020 – 2025. godine (u mil. € i %)	16
Grafikon 8 - trend prihoda od doprinosa i učešće u tekućim prihodima u periodu 2020 – 2025. godine (u mil. € i %)	17
Grafikon 9 - trend prihoda od такси i učešće u tekućim prihodima u periodu 2020 – 2025. godine (u mil. € i %)	1
Grafikon 10 - trend prihoda od naknada i učešće u tekućim prihodima u periodu 2020 – 2025. godine (u mil. € i %)	19
Grafikon 11 - trend prihoda od naknada i učešće u tekućim prihodima u periodu 2020 – 2025. godine (u mil. € i %)	20

U Parlamentarnoj budžetskoj kancelariji obavljaju se stručni poslovi koji se odnose na: izradu istraživačkih radova, odnosno analitičkih informativnih materijala i sažetaka relevantnih zvaničnih domaćih publikacija i publikacija međunarodnih institucija na teme od značaja za sprovođenje ekonomske i fiskalne politike, posebno u vezi sa ekonomskim i fiskalnim tendencijama u Crnoj Gori, kao i sa najznačajnijim globalnim tendencijama u oblasti ekonomije i finansija, u cilju podrške radu poslanika; saradnju sa domaćim i stranim institucijama, međunarodnim organizacijama i parlamentarnim budžetskim kancelarijama nacionalnih parlamenata i drugim srodnim službama.